

engedményügyleten kívülálló adós jogi helyzetét hátrányosabbá nem teheti és így az engedményt megillető speciális hatáskör- és illetékességi szabályok sem volnának érvényesíthetők az adós terhére. Ha azonban figyelembe vesszük a törvényhozónak azt a célzatát, hogy csak kivételesen és fokozottabban közérdekűnek minősített jogi személyek ügyeire állapítja meg a speciális hatáskörét és illetékességét, úgy a törvényhozó azon akaratára kell következtetnünk, hogy az ekként kiemelt jogi személyek ügyei mindenképen azon bíróság által bíraltassanak el, amelyeket a törvény az illető jogi személy ügyeire bíróságként kijelöl. Két szempont áll egymással szemben, az egyik, hogy az engedmény az adós jogi helyzetét terhesebbé nem teheti, a másik, hogy a törvény privilégiumszerű hatáskört állított egyes közintézmény számára. A két szempont összeütközésében nagyobb erejűnek az utóbbit kell tartani, mintahogyan a Kúria döntésében is ez foglaltatik. Az az eshetőség, hogy az adós in fraudem legis ily speciális hatásköri szabállyal védett intézményre való engedmény útján az alkotmányjogi elvek ellenére rendes bírától elvonatik, elhalkul azon meggondolásra, hogy azok az intézmények, amelyeket a törvény külön hatásköri szabályokkal bástyáz körül, távol és felülállanak azon a vádon, hogy rossz-hiszeműleg az adós jogai kijátszására bocsátkoznának bele az engedmény-ügyletbe.

B. S.

Végrehajtás lábon álló termésre. A mezőgazdaság fizetőképességében jelentkező nehézségek fokozottabb mértékben veszik igénybe a végrehajtási jogszabályok speciális mezőgazdasági vonatkozású rendelkezéseit. Mind gyakrabban találkozunk azokkal az esetekkel, amikor nem elegendő a hitelezők követelésének behajtása céljából lefoglalni a gazdaság felszerelési tárgyait, nem nyújt elegendő fedezetet a földbirtok állaga sem, s így fokozottabb mértékben van szükség arra, hogy a hitelezők kielégítésének biztosítására igénybevegyük a még le sem aratott lábon álló termést.

Semmi különösebb probléma nem merül fel a gyakorlatban abban az esetben, ha a végrehajtást szenvedett tulajdonát képezi a földbirtok is, vagy pedig ha a haszonélvezeti jog az ingatlanra be van kebelezve, mert ezekben az esetekben a zárlati kezelést a telekkönyvi hatóság rendeli el és így a lábon álló termésnek a zárlati kezelésben való learatása és értékesítése különösebb nehézségeket nem okoz.

Nem ilyen egyszerű azonban az eset akkor, ha a végrehajtást szenvedettnek az ingatlanra vonatkozó haszonvélteli joga nincs bekebelezve. Ennek legtipikusabb esete a haszonbérlet akkor, ha a haszonbérleti jog a telekkönyvbe be-

jegyvezve nincs. Az ilyen haszonbérlok ellen vezetett végrehajtások során igen sok olyan inprecisítással találkozunk, mely a vonatkozó jogszabályok nem szigorú szem előtt tartása folytán gyakran igen nehéz jogbizonytalanságot okoz.

Kényszeregyességi ügyekkel kapcsolatban sok haszonbérlo, mint végrehajtást szenvedő ellen vezetett végrehajtás jegyzőkönyve ment keresztül a kezemen és sajnálattal tapasztaltam, hogy nagyon sok esetben volt a jegyzőkönyv a lábon álló termés igénybevétele szempontjából helytelenül kiállítva.

Az esetek nagy részében a kiküldött egyszerűen leltározza és végrehajtási zár alá veszi a lábon álló termést, épen úgy, mint a végrehajtást szenvedett tulajdonát képező bármely ingóságot, a gazdasági gépeket vagy állatokat. A jegyzőkönyvek egy másik nagy részénél már tovább ment a kiküldött, nem egyszerűen zálogolt, hanem a lábon álló termés leltárba vétele után végrehajtható kívánságára „szoros zárt alkalmazott és zárgondnokul bevezette x. y.-t.”

Véleményem szerint a jegyzőkönyv mindkét esetben helytelen, sőt annyira inprecis, hogy ily módon vezetett végrehajtással a végrehajtható nem szerzett a lábon álló termésre végrehajtási zálogjogot. A lábon álló termés az ingatlanok alkotó része, azt tehát ingók módjára lefoglalni, szoros zár alá venni nem lehet.

A fentebb ismertetett esetekben szem elől tévesztették a kiküldött és a végrehajtható a magánjognak azt a sarkalatos tételét, hogy a lábon álló termés mindaddig, amíg lábon áll, az ingatlanok mint földolognak alkotórészét képezi és így maga is ingatlanok tekintendő mindaddig, amíg le nem aratták. De ha ők meg is feledkeztek a magánjog eme szabályáról, nem tévesztette azt szem elől végrehajtási törvényünk, mely erre az esetre egész speciális intézkedéseket tartalmaz a 213. §-ában, mondván, hogy ha a végrehajtást szenvedő valamely ingatlanok hasznélvezete illeti, anélkül, hogy ezen joga telekkönyvileg bejegyezve lenne; ezen hasznélvezetre, mint ingóságra foganatosítatik a végrehajtás. A hasznélvezet azonban árverés tárgyát nem képezi és a 208. és 209. §§. intézkedéseinek megfelelő alkalmazása mellett végrehajtási zárlat útján értékesítetik.

A 213. §. eme rendelkezései pontosan megjelölik azt az egyedüli módot, melyen a lábon álló termést igénybe lehet venni végrehajtás útján abban az esetben, ha az olyan haszonbérlo, akinek haszonbérleti joga a telekkönyvben bekebelezve nincs. Ez a mód pedig a következő:

A haszonbérlo ellen összes lefoglalható ingóságaira elrendelt végrehajtási végzés alapján a foganatosításra illetékes járásbírósg kiküldötte által le kell foglalni ingók

módjára a haszonbérlet megillető haszonvételt és ezt a haszonvételt kell zárlati kezelés útján hasznosítani. Ebben a zárlati kezelésben való hasznosításban történik meg majd a lábon álló termés learatása és értékesítése. Nem helyes tehát egyenesen és közvetlenül a lábon álló termést lefoglalni, ugyancsak nem elegendő, de egyáltalán nem is alkalmazható ebben az esetben szoros zár, hiszen a lábon álló termést nem lehet tartályokba helyezni vagy kulccsal bezárni. Az ilyen módon vezetett végrehajtásnál a végrehajtható nem szerezhet végrehajtási zálogjogot hiába vette fel a kiküldött a jegyzőkönyvben azt, hogy ő ennyi és ennyi tábla, hold búza-termést foglalt le, mert ezekre közvetlenül ingók módjára zálogjog nem szerezhető. A jegyzőkönyvnek igenis kifejezetten azt kell tartalmaznia, hogy a kiküldött lefoglalta a végrehajtást szenvedettet mint haszonbérlet, a megfelelően körülírt ingatlanhoz megillető haszonvételi jogot s csak ennek megtörténte és a jegyzőkönyvben való tanúsítása után foglalhatja leltárba a lábon álló termést s vezethet be a haszonvételi jog zárlati kezelése — és nem szoros zár — céljából zárgondnokot, ha azt az ingó végrehajtás foganatosítására illetékes járásbíróóság kirendelte.

A kezemben van az egyik vidéki törvényszék Pkf. 2513/1932/7. sz. végzés, amely a fentebbiekben kifejtettek dacára s nézetem szerint a kiküldöttnek és a foganatosító járásbíróáságnak igen helyes álláspontja dacára megváltoztatja az elsőbíróóság végzését, helyt ad a végrehajtható felfolyamodásának s a bírósági végrehajtonak azt a cselekményt, mely szerint a végrehajtást szenvedő által birt haszonbérleményben lévő függő termésre a végrehajtás foganatosítását megtagadta, megsemmisíti és a bírósági végrehajtot arra utasítja, hogy az említett függőtermésre a végrehajtást a Vht. 213. §-a értelmében foganatosítsa. Ez a végzés csak annyiban helyes, hogy a függőterméshez végrehajtási úton hozzá lehet jutni a Vht. 213. §-a alapján, de nem helyes azért a határozat, mert inprecíz, hiszen a függőtermést magát lefoglalni nem lehet, hanem csak azt a haszonvételi vagy haszonélvezeti jogot, mely a haszonélvezőnek biztosítja a függőtermés betakarításához való jogát. Kétségtelenül igazolja fentiekben kifejtett álláspontom helyességét Medzihradský „Jogesetek a Jt. és TE. köréből” című lapjának első évfolyam 386. oldalán közölt a Curia Pk. V. 1620/1929. sz. határozata.

Ez a határozat nem engedi sorozni a kincstár által ingók módjára lefoglalt függőtermés vételárából a kincstár követelését, a következő indokolással:

A fennforgó esetben a m. kir. kincstár a végrehajtást nem az előrvezett ingókra, (kévékben, keresztékben állott

terményekre), hanem végrehajtást szenvedő ingatlanán volt függő termésre vezette, amely csak az elválasztás után válik ingóvá, addig pedig azt az ingatlanhoz tartozónak, az ingatlanal egy tekintet alá esőnek kell tekinteni.

A végrehajtást szenvedő ingatlanának függő termésére vezetett e végrehajtás tehát a végrehajtás tárgyát tekintve az ingatlanra, helyesebben az ingatlan hasznélvezetére foganatósítottként jelentkezik.

Minthogy ezek szerint a m. kir. kincstár az elárverezett ingókra követelése erejéig zálogjogot nem szerzett, a sorrendnél követelését figyelembe venni nem lehetett. Közömbös e részben az, hogy az elárverezett termények a m. kir. kincstár által előzően, az említett módon lefoglalt függő termésből származnak-e? mert még az esetben is, ha ezen az alapon valamely sorrendi igény érvényesíthető volna, úgy a Vh. T. 211., 212. §-ai értelmében, ez igénynek érvényesítése csak a 208., 209. §-ok szerint foganatósított ingatlanvégrehajtással kapcsolatos sorrendnél foghatna helyet, a jelen esetben azonban kizárólag ingóárverésen befolyt vételár osztható fel. (Curia: Pk. V. 1.620/929.)

Dr. Nyulászi Alajos.

Kötelező boszuállás. A kötelező kíméletlenség jelenségéről és eseteiről sűrűn esik szó lapunkban. Nem rokonszenves és nem is egészséges tünete ez a magánjognak, mert kíméletlen eljárásra szorítani valakit, akinek az nem szándéka, nem helyes, ha a cél anélkül is elérhető. Van azonban ennek a jelenségnek egy drasztikusabb testvérpárja is: a kötelező bosszuállás. Ékes példája volt ennek az uzsoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883: XXV. t.-c. hatálya alatt az uzsora kifogásával való védekezés. Az uzsoratórvény ugyan kifejezetten sehol sem mondta ki, de a törvény 8., 11. és 12. §-ai rendelkezésének egybevetése alapján jogirodalom és joggyakorlat — legutóbb a 49. sz. polgári jogegységi döntvény indokolása is — egyképen azon az állásponton volt, hogy adós az uzsora kifogásával csak akkor védekezhetik eredményesen, ha az uzsorát *büntető ítélet* állapítja meg. Ha az adós az uzsora fennforgását büntető ítélettel igazolni nem tudta (és illetve legalább is vádhatározatra nem hivatkozhatott, amikor is a polgári perben az eljárás felfüggesztendő volt), a polgári per bírása nem vizsgálhatta és nem is állapíthatta meg, van-e uzsora, és annak következményeit nem vonhatta le. Ez pedig magyarul annyit jelentett, hogy *az adós kénytelen volt a kölcsönadót meg is büntettetni*, ha azt akarta, hogy kötelezettsége a törvényesre mérséklődjön.

Vannak adósok, akik az uzsorás kölcsönadót csakis a büntető eljárással fizetik ki, sőt vannak adósok, akik már előre tudják, hogy ez lesz az ellenszolgáltatásuk. De vannak olyan